

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Alnii Krajowej
oraz Wojskowej Szkoły Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 55 65 22 186
e-mail: fepa@wp.pl, www.zawackie.pl
NIP 956 10 25 127, REGON 170502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

brat: Franciszek Nowak
ul. C. Skłodowskiej
88-100 Inowrocław

żona: Janka Nowak
Os. Przejazdy
61-687 Poznań

syn: Wojciech Nowak
- jak Janka

Inowrocław
"Straż Polska" S.S.
Nowak Jacek

M: 783/1463 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Nowak Tadewsz.....

T: 01-483/1463 Pom.....

Imię i nazwisko Szere Szere Strasi
Polskie

I./1. Relacja k. 13 s. 1-15

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 14 s. 1-20

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 2 s. 1-3

II. Materiały uzupełniające relację k. 3 s. 1-5

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) k. 9 s. 1-6

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

1) korespondencja k. 11 s. 1-12

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 5

VI. Fotografie dwa ikonografii

1/1. Relacja: Nowak Tadusza

1. Relacja Franciszka Nowaka a
księżką Tadusze Nowaka (brata)
- data napisania - 29.11.1994, rękopis. k. 6 s. 1-6
2. Kupienie inf. o sycim Tadusze
Nowaka - pismo Franciszka Nowaka
do Simolajni z 1.08.2001, rękopis. k. 1 s. 7
3. jak wyżej - pismo z 22.12.2000,
kserokop. k. 3 s. 8-10
4. Pismo J. Nowaka do księżki a
Kraszubska-Pom., Oolda. w Tommie
z 8.11.1994 z listem przewodem z
8.10.1995 i inf. J. Garszowskiego z
16.10.1995 k. 3 s. 11-15

II/1

Relacja o niezującym członku konspiracji.

I - Nowak Tadeusz ur. 10.IX-1923 w Inowrocławiu, syn Wojciecha i Stanisławy z d. Gul. Rodzice pochodzący z wioski Mostki k/Staszewa woj.kieleckie. Ojciec był rolnikiem, później pracował jako górnik w kopalni węgla, następnie w poszukiwaniu pracy wyjechał do USA i tam pracował jako robotnik w Stalowni - Niagara. Po zakończeniu I wojny światowej wraca do niepodległej Polski. W kraju kupuje gospodarstwo rolne koło Gniewkowa, by z kolei kupić dom i ogród w Inowrocławiu. Ojciec był zaangażowany w III Zakonie Sw. Franciszka. Matka Tadeusza Stanisława pracowała w ogrodzie i handlowała warzywami i owocami. Była w III Zakonie Sw. Franciszka i Żywym Różańcu Matek. Oprócz trójki własnych dzieci wzięła na wychowanie chłopca sierotę Aleksandra. Tadeusz Nowak do chwili śmierci mieszkał w Poznaniu przy ul. Osiedle Przyjaźni 13/56 tel. 200958.

II - Tadeusz ukończył Szkołę Powszechną im. Sw. Wojciecha w Inowrocławiu w roku 1936 i za namową swojego nauczyciela p. Bubniaka, który zachęcał rodziców, aby posłali go do dalszej nauki, wstąpił do Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Był bardzo dobrym uczniem i został zwolniony z uiszczania czesnego, nadto otrzymał stypendium w wysokości 20 zł miesięcznie. Jako uczeń III kl. Gimnazjum został przyjęty do Sodalicji Mariańskiej. Wstąpił do II Drużyny Harcerskiej im. Władysława Jagiełły.

III - Do konspiracji wstąpił jeszcze w 1939r. Zebrania młodych konspiratorów odbywały się w mieszkaniu rodziców Tadeusza przy ul. Chociszewskiego 54 / po wojnie nr. 8 /. Ponieważ ojciec Tadeusza Wojciech był szewcem, spotkania takie nie powinny były budzić podejrzeń, mimo to, zachowywano zasady konspiracji. W pierwszych zebraniach brali udział: Edmund Tyloch, jego brat Henryk, Edmund Rządkowski, Teodor Lewandowski - późniejszy kurier konspiracyjny / zginął w obozie koncentracyjnym /. Grupa ta związana była ze Stronnictwem Narodowym jako „Straż Polska”.

Henryk Tyloch

Jej spotkania zostały przerwane na skutek zesłania Tadeusza na przymusowe roboty do Niemiec. Po powrocie z robót przymusowych w Niemczech / Tadeusz symulował chorobę /, spotkania konspiracyjne zostały wznowione w mieszkaniu Teodora Lewandowskiego - aż do aresztowania tegoż w 1944r. Gdy w Inowrocławiu powstały pierwsze tajne komplety, Tadeusz włączył się w nauczanie młodzieży w zakresie szkoły podstawowej. Jednym z jego uczniów był Ryszard Olszewski, późniejszy świetny koszykarz olimpijczyk. Sam Tadeusz jednocześnie uczy się na tajnych kompletach w zakresie wyższych klas gimnazjalnych. Po powrocie z Niemiec pracuje przymusowo u bauera we wsi Tarkowo pod Inowrocławiem. Następnie podejmuje pracę w zakładzie szewskim swojego ojca.

IV- Działalność konspiracyjna. - Tadeusz został wprowadzony do Szarych Szeregów w kwietniu 1942 przez Bernarda Laskowskiego i przez niego zaprzysiężony w jego mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 11 w Inowrocławiu.

Zadania wykonywane przez Tadeusza w konspiracji:

- Nasłuch radiowy radia zagranicznego / Londyn itp. /
Za samo posiadanie odbiornika radiowego groził obóz koncentracyjny.
- Przekazywanie informacji usłyszanych z rozgłośni zagranicznych.
- Kształcenie się w zakresie wojskowości i regulaminów wojskowych.
- Tajne nauczanie/ kształcenie się na tajnych kompletach w zakresie szkoły średniej oraz uczenie młodzieży w zakresie szkoły podstawowej /.
- Kolportaż prasy konspiracyjnej lub przekazywanie wiadomości zawartych w tej prasie.

Jako ciekawy szczegół należy wspomnieć o wuju Tadeusza Janie Gulu - d-cy placówki Batalionów Chłopskich w Mostkach k/Bogorii /obecnie woj. tarnobrzeskie /. Wuj Tadeusza wyróżnił się między innymi w czasie przeprowadzonych kilku udanych akcji partyzanckich przeciwko Niemcom nie ponosząc strat własnych.

Po wojnie pomagał wdowom i rodzinom zmarłych kolegów partyzantów. Brał udział w budowie kaplicy w Mostkach i pomnika ku czci poległych z rąk okupanta Polaków.

Pochowany na cmentarzu w Bogorii w 1992r.

W pierwszych dniach czerwca 1944r. nastąpiły liczne aresztowania wśród członków Szarych Szeregów do których od czerwca 1941r. weszła „Straż Polska”. Tadeusz został aresztowany przez gestapo w dniu 2.06.1944r. i wraz z pozostałymi kolegami z organizacji w większości uczniami Gimnazjum i Liceum im J.Kasprowicza osadzony w karnoleńskim obozie na błoniach w Inowrocławiu.

Gestapo aresztowało w dniach od 31.V-44 do 3.VI-44 ponad 40 młodych harcerzy z Szarych Szeregów. Trzech z nich: Władysław Marciniak, Czesław Głodek i Maksymilian Łożyński zostało skazanych na karę śmierci. Wyrok wykonano w Żabikowie k/Poznania dnia 24.09.1944r. Pozostali aresztowani trafili do obozów koncentracyjnych, m.in. do Gross-Rosen i Mauthausen. Tadeusz został wywieziony do K.L. Gross-Rosen gdzie otrzymał Nr 63321. Tam najczęściej pracował w kamieniołomach przy przenoszeniu kamieni. Tam też spotkał aresztowanego wcześniej gimnazjalnego kolegę i współkonspiratora Edmunda Tylocha, który początkowo pracował w kamieniołomach, ale dzięki biegłej znajomości j. niemieckiego i umiejętności pisania na maszynie został zatrudniony w Politische Abteilung, gdzie przepisywał kartoteki więźniów. E. Tyloch przyczynił się do ucieczki z Gross-Rosen 14 Akowców skazanych na śmierć za co groziło mu rozstrzelanie. Ciężki obozowy żywot sprawił, że Tadeusz Nowak zapadł na przepuklinę i został skierowany na rewir. Tam operował go współwięzień, dr Kosibowicz. Ponieważ na rewirze panowało zimno, głód, brakowało lekarstw, rana pooperacyjna Tadeusza nie goiła się. Powstały komplikacje ropne. Taki stan utrzymał się do lutego 1945 r. Kiedy słychać już było huk armat zbliżającej się armii czerwonej, z obawy przed wymordowaniem chorych więźniów przez hitlerowców, za radą dr. Kosibowicza

Tadeusz wypisał się z rewiru na blok obozowy.

Już po wojnie Tadeusz odszukał dr. Kosibowicza w jednym ze śląskich szpitali. Tam podziękował mu za udzielenie pomocy i dobrej rady, a ten poprosił, by Tadeusz pokazał zagojoną ranę, dokładnie ją obejrzał i udzielił następnych rad. Oto przykład solidności przedwojennych lekarzy. Bóg zapłać, Panie Doktorze.

8 lutego 1945 r. Tadeusz został ewakuowany z Gross-Rosen do Nordhausen/Komenda Dory-Mitterbau/, dokąd pojechał najpierw w zamkniętym wagonie towarowym, gdzie było ciasno i duszno, a następnie w otwartej /luty./węglarce w dniu 12.02.1945r.

7/1/4

Cztery dni i noce o głodzie, na mrozie - wielu więźniów ~~nie przeżyło~~, nie przeżyło dojścia na rampę kolejową albo transportu.

W Nordhausen Tadeusz otrzymał nr obozowy 117207, by stamtąd zostać wywiezionym 1. 03. 1945 r. do Harzungen, w górach Harzu, do pracy przy drażeniu sztolni w podziemnej fabryce pocisków V-1 i V - 2. Kolejny etap ewakuacji rozpoczął się 1. 04. 1945 r. Tym razem więźniowie jechali w węglarkach 6 dni, mając dla siebie jedynie pół bochenka chleba. Kiedy w dniu 10. 04. 1945 r. przybyli do Bergen-Belsen, byli tak słabi, że podczas drogi ze stacji do obozu porzucali koce i płaszcze - były zbyt ciężkie. W Bergen umieszczono ich w opuszczonych przez Wermacht koszarach, skąd wyzwoleni zostali przez wojska amerykańskie 15 kwietnia 1945 r.

Po wyzwoleniu, zanim we wrześniu 1945 r. Tadeusz rozpoczął naukę w zorganizowanym w Falingbostel polskim gimnazjum uczestniczył w kursie hodowli ryb prowadzonym przez polskich specjalistów, z którego przywiózł do kraju wiele bardzo dobrych notatek. Naukę w Falingbostel przerywa Tadeusz w połowie listopada, by - zapisawszy się do transportu - powrócić do Inowrocławia. Tu wznawia ją w Gimnazjum i Liceum dla dorosłych i w roku 1947 otrzymuje świadectwo maturalne.

W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Prawa na Uniwersytecie Poznańskim i jednocześnie studia historyczne na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Po roku dojazdów do Torunia i Poznania przeniósł się ostatecznie do grodu Kobernika, by tam w 1952 r. uzyskać tytuły magistra prawa i historii.

Przez cały okres studiów Tadeusz był inwigilowany przez Urząd Bezpieczeństwa. W jego pokoju mieszkał konfident, dokładnie informujący UB o wszystkich poczynaniach współlokatora. Według relacji gospodyni bywało, że pod nieobecność Tadeusza, funkcjonariusze bezpieczeństwa dokonywali dokładnej lustracji mieszkania.

Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego, kolejno: w Koszalinie, Gdańsku i Poznaniu. Tam też w czerwcu 1956 r. wziął udział w manifestacji robotników. Mimo uznania dla kompetencji i fachowości, w 1969 r. Tadeusz musiał odejść z pracy w poznańskiej WKPG. Powód był bardzo prozaiczny: wstępowanie na modlitwę do pobliskiego kościoła OO. Dominikanów. Po odejściu z WKPG Tadeusz podjął pracę w Dziale Inwestycji Zjednoczenia Przemysłu Meblowego w Poznaniu.

7/1/5

Podczas narodzin "Solidarności" w 1980 r. Tadeusz został członkiem Komitetu Założycielskiego NSZZ "Solidarność" i doradcą prawnym delegacji Związku w negocjacjach z ministerstwem w sprawach dotyczących wszystkich zakładów przemysłu meblarskiego w Polsce. Po grudniu 1981 r. prowadził kolportaż prasy podziemnej i zajmował się pomocą dla osób internowanych. Kilkakrotnie brał udział w nielegalnych manifestacjach w Poznaniu, organizowanych przez podziemne struktury "S".

Kiedy w 1983 r. aresztowano jego syna, Wojciecha, i oskarżono go o przywództwo młodzieżowej organizacji podziemnej/młodzieżowe

struktury NSZZ "S" w Poznaniu/Tadeusz podjął w Sekretariacie Episkopatu Polski i u Metropolity Poznańskiego starania o uwolnienie aresztowanych uczniów wyższych klas szkół średnich i studentów oraz zapewnienie im należytej ochrony prawnej.

Brał czynny udział w pracach charytatywnych przy parafii p.w. św. Jana Bosko w Poznaniu. Trafiał do rodzin zaniedbanych, otaczając je wszechstronną opieką. Był nawet ojcem chrzestnym i opiekunem dwojga dzieci ze środowisk zaniedbanych moralnie.

Przyczynił się do ustawienia krzyża w Żabikowie. Współorganizował wiele uroczystości patriotycznych i religijnych w Poznaniu, wspierał budowę tamtejszego kościoła na Winogradach. Był skarbnikiem Zarządu Głównego Towarzystwa Antynikotynowego, działał w Kole Więźniów Politycznych Gross-Rosen. Dostarczał wiele cennych informacji o działaniu ruchu oporu w okupowanym Inowrocławiu - wykorzystano je m.in. w "Dziejach Inowrocławia /t.II/. Współtworzył i opracował zbiory w Muzeum Szkolnym w I.L.O. im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Wielokrotnie uczestniczył w pielgrzymkach byłych więźniów politycznych do Zduńskiej Woli i Częstochowy. Przyczynił się do umieszczenia matki zamordowanego przez hitlerowców kolegi z Szarych Szeregów, Stefana Marcinkowskiego, w domu opieki w Parchanach.

Przez cały czas tak intensywnej pracy cierpiał na tzw. szumy głowie, których nabawił się w kamieniołomach. Lekarze nie potrafili ulżyć w tej dokuczliwej chorobie.

Tadeusz Nowak zmarł w Poznaniu 8 maja 1990 roku, ale pochowany został w Inowrocławiu na cmentarzu parafii Matki Boskiej/ściślej:

Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie - ~~parafii~~./

Na nagrobku wryto napis:

I/1/6

Ś.P. TADEUSZ NOWAK

SODALIS MARIANUS

żołnierz grupy szturmowej Szarych Szeregów
w Inowrocławiu

więzień obozów koncentracyjnych w Gross-Rosen
i Nordhausen.

Przeszedł czyniąc dobrze.

Walka o niepodległą Polskę/znak Polski Walczącej jest wryty obok inskrypcji nagrobkowej, cierpienia i ofiara Tadeusza, i jakże wielu innych doń podobnych, nakazują nam, żyjącym, szanować Niepodległą i bronić jej przed zagrożeniami.

~~napisał~~ Relacja brata ś.p. Tadeusza,
Franciszka Nowaka
absolwenta Gimnazjum i Liceum
im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu
~~opracował~~

Franciszek Nowak
ul. Ś. Słodkowskiej
88-100 Inowrocław

0 1038 #02 - 357 46 71 am - 2001

INDAGACJA 1.8.2001-7/17

Wpłynęło dnia 8.08.
Licz. 9818 Pom / 1001 Fundacja

D.W.

Sfoc. B.106.
KONG. NE

Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej

ul. Wielkie Gostawy 2

87-100 Toruń

Dot.: U t. Słownika Biograficznego
biogram Tomasz Nowaka

Podaj informacje dostępne mi o. sp. Tomasz Nowak
(moim bracie).

1. Data ślubu - 8. IX 62
2. Imię i nazwisko powięziwej żony - Jana Namysł
3. Imiona dzieci, daty ur. i wykształcenie - jeden syn
Wojciech Nowak ur. 23. XII 1964
wykształcenie - 3. lata Politechniki Poznańskiej
(interferowany w 1982r za działalność w podziemnej Solidarności
(prywódca Zmowy młodzieżowej "S" / walczył w
wynikie amnestii).
4. Miejsce i w której zmarł sp. Tomasz Nowak - Poznań
5. Miejsce pochówku - Inowrocław - cmentarz parafii Zwiastowania
N. M. P. - ul. Mariacka 10
Czy si zająć w najbliższych dniach proszę do Torunia jego żona
Janina Nowak Poemai ul. Górska 13/56 tel 061/82000958
tęzę sprawę macie

filozof Informacja 88000
Szczecin 7 tel 052/3574671

Mgr inż. Franciszek Nowak
ul. M.C.Skłodowskiej
88-1000 Inowrocław

I/1/8
Wpłynęło dnia 9.08.
L.dz. 98/8 Pom 2001

Krótką charakterystyką działalności zawodowej,
związkowej i społecznej.

1. Działalność zawodowa i kwalifikacje

- Ukończenie Politechniki Łódzkiej - Wydz.Chemii Spożywczej specjalność - cukrownictwo.
- Ukończenie Studium Poddyplomowego w Zakresie Energii Jądrowej przy Uniwersytecie Warszawskim /studium jednoroczne z oderwaniem od pracy, zakończone egzaminem/.
- Ukończenie Studium Poddyplomowego /rocznego z egzaminem końcowym/ przy Politechnice Gdańskiej w zakresie zabezpieczeń antykorozyjnych.
- Ukończenia Studium Poddyplomowego w zakresie Ochrony Środowiska przy ATR w Bydgoszczy /jednoroczne, zakończone egzaminem/.
- Ukończenia Kursu dla Kandydatów na członków Rad Nadzorczych.
- Praca zawodowa w kilku cukrowniach polskich na stanowisku gł.technologa /c.Swiecie, c.Żnin, c.Malbork/.
- Uzyskanie w 1985 r. stopnia specjalizacji zawodowej inżyniera w dziedzinie - chemia, kierunek specjalizacji aparatura i urządzenia cukrownicze.
- Dyplom Ministra Techniki Przemysłu Spożywczego w Konkursie Wynalazczości Ministra Przemysłu Spoż. i Skupu.

5/1/9

- Współautor kilku patentów, w tym patentu Nr 109083 pt. "Urządzenie do filtracji soków buraczanych" zastosowany w 60 polskich cukrowniach oraz w cukrowniach Bułgarii, Rumunii na Węgrzech i w Niemczech.
- Udział na stanowiskach kierowniczych w kampaniach gwarancyjnych w Chanie, Iranie, Pakistanie, Rumunii, Bułgarii.
- Praca jako członek Zarządu Spółki z o.o. "Sugarpol" w Toruniu.
- Zmuszony do ustąpienia z tej funkcji, wskutek sprzeciwu wobec działań ekonomicznie niekorzystnych dla udziałowca polskiego tj. PP.Cukrownie Toruńskie.
- Średnia znajomość języka angielskiego.

2. Działalność związkowa.

- Członek "Solidarności" od 1980 r.
- Współzałożyciel /w 1930 r./ i przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ "S" w PP.Cukrownie Bydgoskie w Inowrocławiu.
- Współzałożyciel Komisji Zakładowej NSZZ "S" w cukrowniach: Janikowo, Kruszwica, Swiecie i Żnin, Instytut Zootechniczny w Koździej Wielkiej, Centrala Nasienna w Inowrocławiu.
- Udział w strajku okupacyjnym cukrowników w Pruszczu Gdańskim w 1980 r.
- Członek Branżowej Sekcji Cukrowników /Krajowej NSZZ "S".
- Delegat na Zjazd Regionu w 1981 r.
- W okresie stanu wojennego - kolportaż prasy podziemnej i zbiórka środków finansowych i materialnych dla rodzin internowanych /świadkowie : F.Karpiński, Jadwiga Gieźwanowska, Leszek Tucholski - Inowrocław i inni/.
- Przewodniczący Komisji Rewizyjnej NSZZ "S" Oddział w latach 1989-91.

3. Działalność społeczna.

- Założyciel - inicjator Klubu Inteligencji Katolickiej w Inowrocławiu i pierwszy prezes KIK.
- Założyciel i prezes do chwili obecnej - Koła Inowrocławskiego Towarzystwa Pomocy im. Sw. Brata Alberta.
- Schronisko dla Bezdomnych działa pod kierunkiem Zarządu Koła /pracującego społecznie/ od 1992 r. do chwili obecnej.
- Urodzony - Inowrocław - 21.XI.1931 r.
syn Władysława i Stanisławy.

Inowrocław 2000.12.22

Gracjan Norwał

Torni 8? X 1945 1/1/11

Szan. Państwo!

W związku ze śmiercią prof. dr hab
L. Michałskiego, który był odpowiedzialny, z ramienia
Tomuskiego Oddziału Lorenza kasubsko - Pomorskiego
za przekazanie Państwu tej sprawy, powołamy
sobie przekazanie oryginału listu napisanego
przez p. T. Nowaka, gdzie mi mamy pewność,
że sprawa ta została zatwierdzona

Wyszan. Władysław
sekretarz Oddziału

Władysław Ceynowa

Tadeusz Nowak

Słupsk. dnia 8 listopada 1994r.
ul. Filmowa 6/22Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie
Oddział ToruńskiT o r u ń

ul. Gagarina 13

Przez szereg lat bo od roku 1978, prowadzę z Wami korespondencję zmierzającą do ustalenia danych dotyczących zaginięcia wywiezionych w dniu 20.01.1945r do Bydgoszczy przez gestapo, a aresztowanych w połowie stycznia tego roku i wcześniej.

W tym okresie przekazywałem tak Zrzeszeniu jak i pani dr. Zawackiej wiele informacji i przypuszczeń mających na celu odtworzenie wypadków i historii AK-owców okresu okupacji, żyjąc nadzieją że znajdę pomoc w ustaleniu faktów z tego i późniejszego okresu.

W gronie ok. 40 osób wywiezionych wówczas m.in. znaleźli się z którymi współpracowałem:

- ✓1. Jan Nowak s. Ignacego i Zofii ur. 18.08.1893r.
- ✓2. Bronisław Krzemiński ur. 14.10.1914
- ✓3. Kazimierz Ceranowicz ur. kwiecień 1912.
- " ✓4. Mieczysław Okuniewski
- " ✓5. Lech Matuszkiewicz ur. 16.12.1922r
- ✓6. Paweł Bukowski ur. 18.11.1893r.
- " ✓7. Kazimierz Ignaczak
- ✓8. Ignacy Mazany
- " ✓9. Florian Siemianowski ur. 12.05.1911r.
- " ✓10. Leon Jercha ur. 28.03.1911r.
- ✓11. Bożena Zagrebska 22.06.1921r
- ✓12. Klara Münchberg
- ✓13. Izabela Münchberg
- ✓14. Małgorzata Leyer ur 1921r.
- " ✓15. Maria Sobolewska ur. 24.10.1913r.

Za nispęła 2 m-ce przypadnie 50 rocznica uprowadzenia w/w, a ja nie wiem czy ta garstka wraz z innymi została uhonorowana jakąkolwiek tablicą. Nie wiem gdzie złożyć skromny symboliczny kwiatek dla upamiętnienia tego dnia czy rocznicy.

Mimo upływu 16 lat poszukiwań oraz pomocy w informowaniu Was, ze strony Klubu Historycznego i Zrzeszenia Waszego nie otrzymałem kompletnie żadnej konkretnej odpowiedzi poza świsstkami pani dr. Zawackiej pisanymi na kolanie nie posiadającymi powiązania ze sobą. Mam wrażenie że Klub takiego nie został powołany.

Wykaz nazwisk i informacje uwidocznione w aneksie książki red. Włodzimierza Jastrębskiego pt. "W dalekim obcym kraju" na str 165-173 wśród III grupowców-eingedeutrszów są wprost obrazą dla ludzi oddanych Polsce.

I wreszcie jeszcze jedna sprawa:

W dodatku biograficznym nr 3/19/93 w poz. 8 umieszczono nazwisko Brzeskiego "Jantar" PAP z-ca komendanta głównego Inspektoratu Toruń.

7/11/13

Dla mnie jest to postać, która kolaborowała z gestapo o czym wspominałem w swojej relacji. On też w poważnej mierze przyczynił się do aresztowania AK-owców. W roku 1945 lub 1946 za kolaborację wytoczony został mu proces. Akta w Sądzie w Toruniu. Zwolniony przez władze PRL. W roku 1954 lub 1955 przebywał na terenie Słupska. Po rozpoznaniu go na terenie tutaj, ślad zginął. W Toruniu zamieszkiwał przy ul. Sienkiewicza 9 lub 10 w tym samym budynku gdzie p. Małgorzata Leyer - wywieziona do Bydgoszczy.

Stawiam pytanie kto go wybielił ?

Z tego wynika jasno, że nikt nie czyta relacji.

To jest dla mnie fakt oburzający i bolesny.

inf. dr T. Jarowulucop - 16.10.95

IX Korpca Zmeczawozwany
gen. Medemswoc

3/1/14

udkryt na papogaso od strony

Nakuw w styczniu 1945 r.

Wszc pni zagarneli tych zagarniowul
mieszni (porukoi w archiwad. ms)

T. Jarowulu nie ma zadnej informacji
na temat ich losu. Przypukera, ze
prawdopodobniepce zot ich zagarnieszca
przez Armie Czerwone

verte

wszystkie osoby z insp. toruni: o niektórych
masz osobne inf. co temat idę dróż-
niczki kompromisyjnej; natomiast
jest materia o regionie w transportie,
matematyka o samym transportie nie
nie wrony

1/1/15

pytae Golona i p. Janowski

- 1/2. Dokumenty dotyczące rektora: Nowak Tadeusz
1. Leg. szkolna nr. 1946/47 Państwowego Koedukacyjnego Gimn. i Lic. Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Inowrocławiu, kserokop. oryg. k. 1 s. 1-2
 2. Leg. szkol. nr. rok szkol. 1946/47 - Uniwersytetu Łódzkiego, kserokop. oryg. k. 1 s. 3-4
 3. Dyplom ukończenia U M Ł nr 722 - Wydz. Prawa i Nauk o Państwie i Administracji, kserokop. oryg. z 7.12.1951 k. 2 s. 5-7
 4. Dyplom ukończenia studiów wyższych nr 431 Wydz. Filoz. Humanist. - Wydz. Historii i Nauk o Państwie i Administracji, kserokop. oryg. z 29.10.1952, k. 2 s. 8-10
 5. Ks. wojskowa seria C nr 311 104 wydana 11.08.1952, kserokop. oryg. leg. nr 10608 z 28.08.1973 Honorowej Odznaki Wzrostu Łódzkiego, kserokop. oryg. 1945 k. 2 s. 11-12
 7. Pismo Wpzd. Dobra Józefi wai w Arosen z 29.04.1974 - pobyt w obozie koncentracyjnym, kserokop. oryg. k. 1 s. 13-14
 8. Oświadczenie Marianny Kryszalskiej z 24.06.1976 o działalności Tadeusza Nowaka, kserokop. oryg. k. 1 s. 15-16
 9. Leg. Z Bo W i D nr 39453/?, kserokop. oryg. k. 1 s. 17
 10. Leg. nr 178/81 - odpiski, Załączony do Imiennik Dzwonny, leg. nr 15904 Odznaki Załączony dla Jesimielwa i Imiennik Dzwonny, leg. nr 100-87-70 K O Fryza Osiwskimskiego, kserokop. oryg. k. 3 s. 18-20

1/2/11

LEGITYMACJA SZKOLNA
na rok 19 46 i 47. Nr licel 179.
Nowak Tadeusz
(nazwisko i imię)
urodzony(a) w roku 19 43, zamieszkały(a)
w Noworocławcu
st. kol. Noworocław
Państwowa Koedukacyjna Szkoła z Gimnazjum i Liceum
Ogólnokształcące dla Dorosłych
W NOWOROCŁAWIU
(pieczęćka podręczna szkoły)
J. Wyrzawski
(podpis)
Ważna na miesiąc:
Październik Listopad Grudzień

PZWS 46/1079/702

1/2/2

Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi wg ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej.

Nowak Tomasz
(podpis właściciela legitymacji)

Ważna na miesiąc:

pieczęć szkoły pieczęć szkoły pieczęć szkoły

1945

4/2/3

LEGITYMACJA SZKOŁNA
na rok 19 46/77 Nr 7458
Anna Gadewska
(nazwisko i imię)
urodzony(a) w roku 19 43, zamieszkały(a)
w Poznań
st. kol.
jest słuchaczem(ka)
 uczniem(ą) ...
Uniwersytet Poznański
(pieczęć podłużna szkoły)
[Signature]
(podpis)
Ważna na miesiąc: 30.11.77 30.12.77 30.01.78

PZWS 46/1679/762

5/12/4

Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi wg ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej.

19

BRZEŹEŃSKA
POZNAN

945

Nowak Tadeusz
(podpis właściciela legitymacji)

Ważna na miesiąc: 20. III '14 20. IV '14 20. V '14

112/5

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
w TORUNIU

Nr 722

DYPLOM

Ob. NOWAK Tadeusz
urodzony dnia 10 września r. 1925
w Jnowrocławiu
odbył w latach 1947 - 1948 - U.P
1948 - 1951 - studia
wyższe na Wydziale
PRAWA

UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA w TORUNIU

w zakresie
i uzyskał stopień Magistra Praw

Nowak Tadeusz
Własnoręczny podpis

Rektor

Dziekan

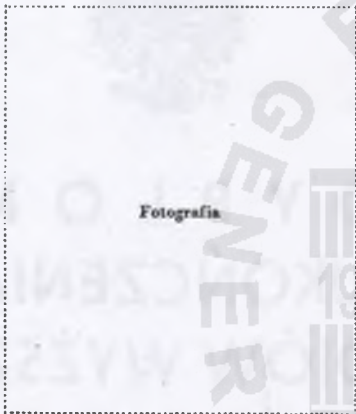
Toruń, dnia 7 grudnia 1951r.

1/12/51

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
w TORUNIU

Nr 722

Fotografia

DYPLOM

Ob. NOWAK Tadeusz
urodzon dnia 10 września r. 1923
w Jnowrocławiu
odbył w latach 1947 - 1948 - U.P.
1948 - 1951 studia
wyższe na Wydziale
PRAWA

UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA w TORUNIU

w zakresie
i uzyskał stopień Magistra Praw

Tadeusz Nowak
Własnoręczny podpis

Rektor

Dziekan

(-)prof.dr.L.Kurowski ^{M P} (-)prof.dr.W.Namysłowski

Toruń, dnia 7 grudnia 1951 r.

7/2/7 Odpis⁷

DYPLOM
UKOŃCZENIA
STUDIÓW WYŻSZYCH

Zgodność odpisu z oryginałem stwierdzam

tu, dnia 9.5.1952

W. K.
Sekretarz-Materiał
Uniwersytetu M. Kopernika

1/21/6

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
w TORUNIU

Nr 722

DYPLOM

Fotografia

M P

Ob. NOWAK Tadeusz
urodzon dnia 10 września r. 1923
w Jnówrocławiu
odbył w latach 1947 - 1948 - U.P. studia
1948 - 1951 na Wydziale
wyższe PRAWA

UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA w TORUNIU

w zakresie
i uzyskał stopień Magistra Praw

Tadeusz Nowak
Własnoręczny podpis

Rektor

Dziekan

(-)prof.dr.L.Kurowski M P (-)prof.dr.W.Namysłowski

Toruń, dnia 7 grudnia 1951 r.

7/13/8

DYPLOM
UKOŃCZENIA
STUDIÓW WYŻSZYCH

Zgodnie z...
Toruń, dnia 15. XI 1952

Z sekretarza - *W. S. S.*
Uniwersytetu M. Kopernika

FUNDACJA
GENERALKI
ELŻBIETY ZAWIAŁY
1939
OKRĘG POMORZE
AK

UNIwersYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA
w TORUNIU

Nr 431.

DYPLOM

Ob. Tadeusz Nowak
urodzony dnia 10 września r. 1923
w Inowrocławiu
odbył w latach 1947-1952 studia
wyższe na Wydziale
Humanistycznym

UNIwersYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA w TORUNIU

w zakresie historii
i uzyskał stopień magistra
filozofii

Rektor

Dziekan

/-/A. Basiński MP /-/S. Horszowski

Toruń, dnia 29 października 1952 r.

112/110

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
w TORUNIU

Nr 431

DYPLOM

Ob. Janusz Kowalski
urodzony dnia 10 września r. 1923
w Inowrocławiu
odbył w latach 1947-1952 studia
wyższe na Wydziale
Humanistycznym

UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA w TORUNIU

w zakresie historii
i uzyskał stopień magistra
filozofii

Janusz Kowalski
własnoręczny podpis

Rektor W. Janusz Dziekan W. Heszowski
Toruń, dnia 29 października 1952 r.

1/2/11/5

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

KSIĄŻECZKA WOJSKOWA
Seria C № 311104

Nowak
nazwisko

Tadeusz Nowak
imię i imię ojca

Data urodzenia 10 kwietnia 1923

Tadeusz Nowak
podpis posiadacza książeczki

Książeczka wydana przez WKA

11.08.53
miejsce i data wydania
[Signature]
nazwisko

- 2 -

I Ewidencja ogólna

1. Miejsce urodzenia

mięscowość Inowrocław

gromada _____

powiat _____

województwo bydgoski

2. Zawód

ekonomista

FUNDACJA
CENTRUM
KULTURY
I
EDUKACJI
IM
GEN. J. PIŁSUDSKIEGO

1/2/12/17

PREZYDIUM WOJEWÓDZKIEJ
RADY NARODOWEJ
w Łodzi

LEGITYMACJA

Nr 10608

ŁÓDŹ

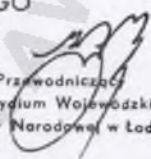
dnia 28.VIII. 1973 r.

UCHWAŁA
PREZYDIUM WOJEWÓDZKIEJ
RADY NARODOWEJ
w ŁODZI

wyróżniony(o) został(o)

Ob. Tadeusz NOWAK
s. Wojciecha

HONOROWĄ
ODZNAKĄ WOJEWÓDZTWA
ŁÓDZKIEGO

Przewodniczący
Prezydium Wojewódzkiej
Rady Narodowej w Łodzi

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES 1/2/13
 INTERNATIONAL TRACING SERVICE
 INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

EXTRAIT DE DOCUMENTS

EXCERPT FROM DOCUMENTS

DOKUMENTEN-AUSZUG

Votre Réf.
Your Ref.
Ihr Az.

Notre Réf.
Our Ref.
Unser Az.

T/D - 135 775

Nom Name Name	NOWAK	Prénoms First names Vornamen	Tadeusz	Nationalité Nationality Staatsangehörigkeit	polnisch
Date de naissance Date of birth Geburtsdatum	10.9.1923	Lieu de naissance Place of birth Geburtsort	Hohensalza	Profession Profession Beruf	Schuster
Noms des parents Parents' names Namen der Eltern	nicht angeführt	Religion		Religion	nicht angeführt
Dernière adresse connue Last permanent residence Zuletzt bekannter ständiger Wohnsitz	nicht angeführt				
Arrêté le Arrested on Verhaftet am	nicht angeführt	à in in	nicht angeführt	par by durch	nicht angeführt
Est entré au camp de concentration Entered concentration camp Wurde eingeliefert in das Konz.-Lager	Mittelbau/Kommando Nordhausen	No. de détenu Prisoner's No. Häftlingsnummer			117207
le on am	nicht angeführt	venant de coming from von	Konzentrationslager Gross-Rosen, Häft- lingsnummer 63321-	par by durch	
Catégorie, ou raison donnée pour l'incarcération Category, or reason given for incarceration Kategorie, oder Grund für die Inhaftierung	"P." (*Politisch)				
Transféré Transferred Oberstellt	am 1. März 1945	zum Konzentrationslager Mittelbau/Kommando Harzungen.			

Dernière mention dans la documentation des CC
Last entry in CC-records
Letzte Eintragung in KL-Unterlagen
 War noch am 27. März 1945 im Konzentrationslager Mittelbau/Kommando Harzungen inhaftiert.

Remarques
Remarks
Bemerkungen
 Nach den Feststellungen, die wir treffen konnten, wurde die Häftlingsnummer 63321 des Konzentrationslagers Gross-Rosen zwischen dem 22. und 27. September 1944 und die Häftlingsnummer 117207 des Konzentrationslagers Mittelbau um den 11./17. Februar 1945 ausgegeben.

Documents consultés
Records consulted
Geprüfte Unterlagen
 Postkontrollkarte, Arbeitseinsatzkarte und Häftlingslisten des Konzentrationslagers Mittelbau.

Expédié à
Dispatched to
Abgesandt an
 Herrn
 Tadeusz Nowak
 PL-61-687 POZNAŃ

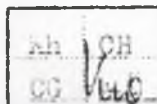
Arolsen, - - -

(bitte wenden)

(bitte wenden)

Directeur

Chef des Archives

* A titre explicatif: ce complément ne figure pas sur les documents originaux
 * Added by the ITS as explanation, does not appear on the original documents.
 * Erklärung des ITS, erscheint nicht in den Originalunterlagen.

7/2/14

In unseren Unterlagen sind noch folgende Angaben enthalten:

- 1.) NOWAK, Tadeusz, geboren am 10.9.1923 in Inowroclaw, war Anfang Mai 1945 im Lager Bergen-Belsen.

Geprüfte Unterlagen: Namenliste des Lagers Bergen-Belsen.

- 2.) Auf einer "KARTA EWIDENCYJNA", ausgestellt am 8. August 1945 für NOWAK, Tadeusz, geboren am 10.9.1923 in Inowrocław, Staatsangehörigkeit: polnisch, Religion: römisch-katholisch, Beruf: "Schüler", Name der Eltern: Wojciech und Stanisława, letzter Wohnort: Inowrocław, ist vermerkt: "Z jakiego powodu i kiedy znalazł się w Niemczech/niewola, praca, obozy/2.6.44 obóz Konic., Obecny adres w Niemczech OC. Fallingb. IV 44/34".

Wir bemerken, daß es sich bei den unter Punkt 2 angeführten Angaben um Ihre eigenen handelt, die Sie seinerzeit gemacht haben.

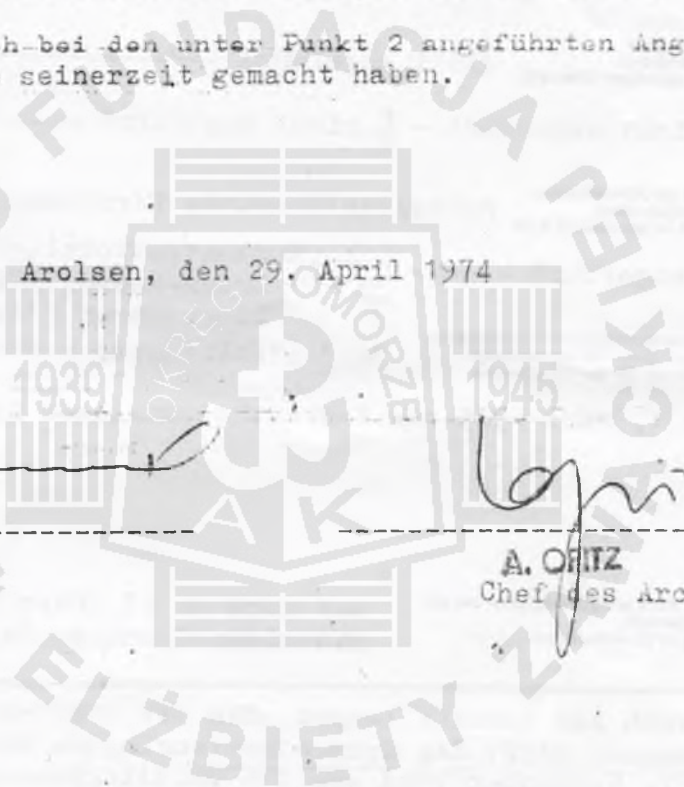
Arolsen, den 29. April 1974

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

A. de COCATRIX
Directeur

A. ORTIZ
Chef des Archives

KRYSZAK MARIAN

Kraszawo, dnia 26 czerwca 1976 r.
(miejscowość)

3x
1/2/15

07-873 Kraszawo, Magiera 7a w 43
(Nazwisko, imię, pseudonim i adres składającego oświadczenie)

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową od — do): Szarych Szeregów od VII 1942 do VII 1943 r. i b. w. zicki polityczny szeregów Szarych Szeregów w Obojźniku i Kau-Hausen od VII 1943 do VII 1945, świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący(a) się dowodem osobistym seria i numer

BR 833 1838 wydanym dnia 15. X 1966 r. przez KPA O Pms 220'v

o s w i a d c z a m :

ze Ob. Tadeusz Nowak syn (córka) Wojciecha urodz. dnia 10. II, 1923 roku w Jastrzębie

jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym(ą) oświadczenie i czasokres od — do): od maja 1942 r. do czerwca 1944 r. w. w. był członkiem Szarych Szeregów w Jastrzębie. od czerwca 1947 byłem kierownikiem tej organizacji do czasu mego aresztowania 2.7.1943, a moim zastępcą był Kłodyś Marcin.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim wie pamietał i pełnił(a) funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod którym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od — do): Ob. Tadeusz Nowak przynależał do organizacji Szarych Szeregów od maja 1942 do grupy Kłodyś Marcin, który prowadził pracę organizacyjną wśród walczących podziemi w Jastrzębie. Organizację grup Szarych Szeregów (C.S.) Szarych Szeregów, która w 1943 r. wzięła udział w akcji organizacji było przygotowanie do zbrojnego wystąpienia przeciw Niemcom, zbieranie materiałów wybuchowych, informacja, oraz praca samodoszkoleniowa. W Jastrzębie kierownikiem Szarych Szeregów w Jastrzębie byłem do dnia 27.10.1943.

Jeżeli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej 17314 wydanej przez Zarząd Okręgu w Kraszawo

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem

re se

re se

(pieczęć i podpis odpowiednich władz lub Zarządu ZBoWiD)

(Nazwisko, imię, stopień wojskowy, funkcja, stanowisko)

1/12/16

z formacji bytem do dnia 27 lipca 1943, 7.7. do dnia
swojego aresztowania z zrywką z delucypiracji komendy
chorągwi Wielkopolskiej („Al. Pracowników“) w Poznaniu.

Władysław Marciniek pozostał w Surowicach i prowadził
z delucypiracji komendy. W czerwcu 1944 r. Gestapo
aresztowało Władysława Marcinieka wraz z grupą około

50 osób. Władysław Marciniek, Czesław Gódek i Aleksander
Łoziński zostali straceni na Berg Janina i straceni
w Poznaniu, a pozostali wódcy, którym był B. Padeusz Nowak
wywiezieni zostali do obozu koncentracyjnego.

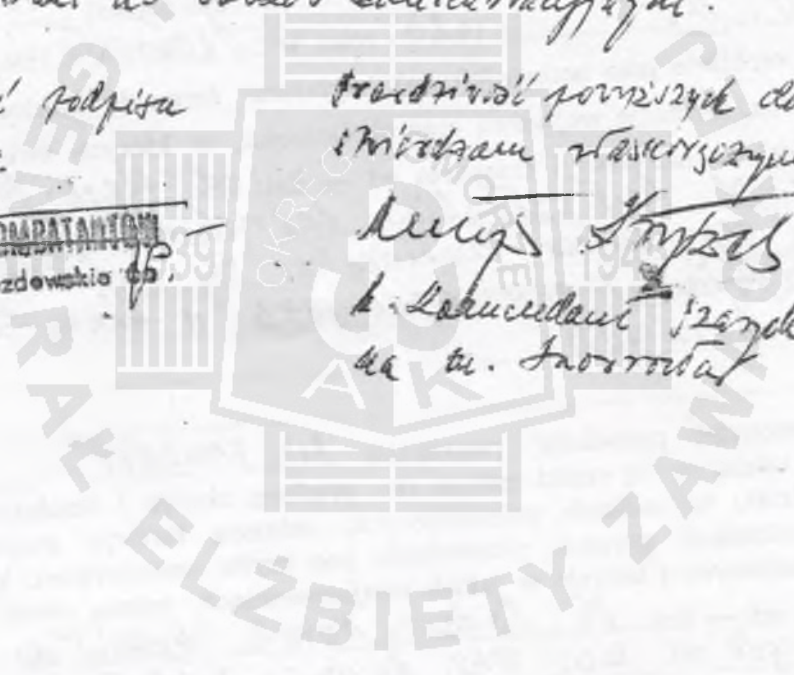
Własnoręcznie podpisana
świadczą się:

URZĄD OCHRONY KOMBATANTÓW
Warszawa Al. Ujazdowskie 63

Własnoręcznie pomieszczone dane
i wiadomości własnoręcznie podpisane

Henryk Stryżak

k. Komendanci Szarych Szeregów
na tu. Surowicach

7/2/17

4. 11. 46105
ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ
Zarząd Wojewódzki
w Gornalica

Kornat

(podpis posiadacza legitymacji)

Adres zamieszkania 61-687 Pordulice

ul. Bryjarski 19 00 56

Zmiana adresu

LEGITYMACJA Nr 39453/M

Nazwisko Nowak

Imię Tadeusz im. ojca Zdzisław

urodz. w Trzcińsku

dnia 10 m-ca września r. 1923

JEST CZŁONKIEM
ZWYCZAJNYM - ~~PODOBNIENIEM~~
ZWIĄZKU BOJOWNIKÓW o WOLNOŚĆ
I DEMOKRACJĘ

od dnia 10 m-ca lutego r. 1977

Wydano dnia 11 m-ca lutego 1977 r.

Nr ewidencyjny 255183

Sekretarz

(podpis)

(pieczęć)

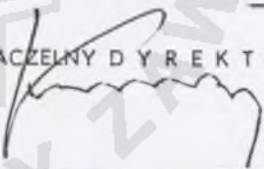
Prezes

(podpis)

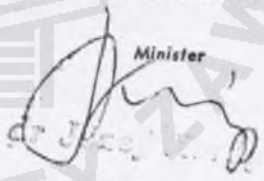
*) Niepotrzebne skreślić

„Gryf” Targowa 48, t. 1817/78, n. 40 000

5/12/18

DYREKTOR Zjednoczenia Przemysłu Meblarskiego	PRYZNAJE Ob. mgr Tadeusz Nowak ur. 10.09.1923r.
LEGITYMACJA Nr 178/81	Odznakę „ZASŁUŻONY DLA PRZEMYSŁU MEBLARSKIEGO”
Poznań, 26.11. dnia 1981 r.	NACZELNY DYREKTOR

1/2/192

<p>MINISTER LEŚNICTWA I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO</p> <p>LEGITYMACJA</p> <p>Nr 13.901</p> <p>Warszawa dnia 7.12. 19 81 r.</p>	<p>Nadaje</p> <p>Ob. Nowak</p> <p>Tadeusz</p> <p>ur. 10.09.1923r.</p> <p>ODZNAKĘ „ZASŁUŻONY DLA LEŚNICTWA I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO”</p> <p>Minister</p> <p>M.p. </p>
---	---

1/12/20

POLSKA RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

LEGITYMACJA

Nr 100-87-70 KO

WARSZAWA
25 marca 87

dn. 19... r.

UCHWAŁĄ RADY PAŃSTWA

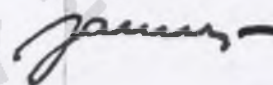
odznaczony(a) został(a)

Ob. NOWAK

Tadeusz s. Wojciecha

KRZYŻEM OŚWIĘCIMSKIM

PRZEWODNICZĄCY
RADY PAŃSTWA

1/3. Inne materiały dokumentacyjne.
Nowak Tadeusz

1. Opiniowanie Edmunda
Tyloche z 29.09.2001r., wypis k. 1 s. 1-2
2. Zaświadczenie nr 447377 z BoWiD
Dzr. Woj. w Poznaniu o zakończeniu
działalności kombatanckiej, kserokop.
oryg. k. 1 s. 3

Edmund Tyloch
ul. Przemowicza
71-157 Szczecin

Szczecin, dnia 29 września 2001 r. A

Wpłynęło dnia 18.12
Licz. 3429 Pom. 1001

1/13/1

zet. do listu J. Nowaka
z 15.10.2001 r.
dot. z.TV

Oświadczenie

Oświadczam, że od listopada 1939 r. w mieszkaniu
Tadeusza Nowaka przy ul. Chociszewskiego 54 w Smoleńcu
mego kolegi gimnazjalnego (gimnazjum i liceum im. Jana
Kasprowicza w Smoleńcu) byłem uczestnikiem spotkań
konspiracyjnych które przetrwały się w organizacji konspira-
cyjnej „Straż Polska”

w/w spotkaniach brał udział Tadeusz Nowak,
mój brat Henryk Tyloch, Edmund Rządowski, Teodor Lewando-
wski

W/w byli uczniami gimnaz. i liceum im. Jana
Kasprowicza oraz członkami Z.H.P. i należeli do
II drużyny im. Wł. Jagiello w Smoleńcu

spotykaliśmy się również w celach konspiracyjnych
w mieszkaniu Teodora Lewandowskiego

W grudniu 1943 roku zostałem aresztowany przez
Gestapo jak również Teodor Lewandowski i skończył
się kontakt Tadeusza Nowaka ze mną.

Ponownie spotkałem się z Tadeuszem Nowakiem
we wrześniu 1944 r. w obozie koncentracyjnym Gross-Rosen.
Tadeusz Nowak w obozie pracował w kaźni nielotomach
gdzie nabawił się przepełnioną pachwinową. Znalazł się
w Rewirze (szpital) i był operowany. Kilka-krotnie jego
w Rewirze odwiedzałem. W lutym 1945 r. nastąpiła

1/3/2

ewakuacja więźniów obozu gross Rosen i zerwał się kontakt z Tadeuszem Nowakiem.

Mnie ewakuowano do podoboju gross-Rosen Reichman (obecnie Rychnowo) a Tadeusza Nowaka ewakuowano do innego obozu.

Edmund Tyloch.

w Poznaniu

Uwaga : Zaświadczenie wydano na podstawie złożonej deklaracji
z dnia 15 listopada 1976r.

Z A Ś W I A D C Z E N I E № 447377

Zarząd Wojewódzki Związku Bojowników o Wolność i Demokrację stwierdza, że

Obywatel [ka] Tadeusz Nowak

[imię i nazwisko]

syn [ojca] Wojciecha urodzony [a] _____

10 września 1923 r. w Inowrocław

[dzień, miesiąc, rok]

[miejscowość]

zamieszkały [a] w 61-687 Poznań, Osiedle Przyjaźni 13 m. 56

— jest członkiem zwyczajnym ZBoWiD, nr legitymacji * 39453/31

~~— jest członkiem w/w związku — uprawniającym do członkostwa w ZBoWiD~~

Zaświadczenie jest dokumentem stwierdzającym prawo do korzystania ze świadczeń określonych w Ustawie z dnia 23 października 1975 r. „o dalszym zwiększeniu świadczeń dla kombatanów i więźniów obozów koncentracyjnych”, [Dz. U. Nr 34, poz. 186].

Jednocześnie stwierdza się, że w rozumieniu przepisów art. 8 tej Ustawy do okresu zatrudnienia wymienionemu [nej] zalicza się następujące okresy działalności kombatanckiej oraz okresy uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych:

działalności w ruchu oporu od 1 maja 1942 r. do 1 czerwca 1944 r.

uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych i więzieniach

od 2 czerwca 1944 r. do 15 kwietnia 1945 r.

[rodzaj działalności okres od — do]

lat 2 m-cy 11

Zarząd Wojewódzki ZBoWiD

(Stefan Wojewódzki)

podpis Sekretarza Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczętka służbowa

Łącznie PREZES

Zarządu Wojewódzkiego ZBoWiD

(mgr Marian Jekubowicz)

podpis Prezesa Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczętka służbowa

Poznań

dnia

15 marca

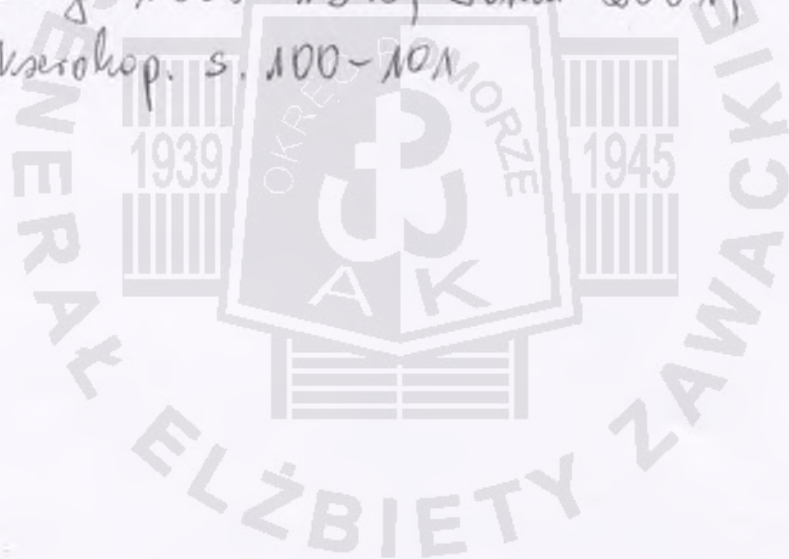
197

roku

* niepotrzebne skreślić

11. Materiały uzupełniające relexę: Nowak
Tadeusz

1. Nota biograficzna o Tadeuszu Nowaku, bez autora, kserokop. mpis. k. 15. 1-2
2. M. Ojczyk, biogram Tadeusza Nowaka, projekt do „Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939-1945”, kserokop. oryg. mpis. k. 15. 3-4
3. M. Ojczyk, biogram T. Nowaka, [w:] Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945, Tom 2001, 2.5, kserokop. s. 100-101 k. 15. 5

23/II/A 3x
Tadeusz NOWAK
Inowrocław - Błonie, Gross-
Rosen nr 63321, Nordhausen nr
117207, Harzungen, Bergen-
Belsen

Tadeusz Nowak urodził się 10 września 1923 roku w Inowrocławiu. Tam też uczęszczał do szkoły powszechnej i gimnazjum, w którym ukończył trzy klasy, gdyż dalszą naukę przerwała wojna.

W czasie okupacji pracował w warsztacie szewskim swego ojca. W 1942 roku wstąpił do konspiracyjnej organizacji młodzieżowej "Straż Polska". W początku 1944 roku nastąpiły liczne aresztowania członków tej organizacji. Gestapo aresztowało około 40 osób. Został aresztowany 2 czerwca 1944 roku i osadzony razem z pozostałymi kolegami w obozie karno-śledczym na Błoniach w Inowrocławiu. Trzej jego koledzy zostali skazani na karę śmierci i straceni w obozie w Żabikowie k/Poznań, a pozostałych wywieziono do obozów koncentracyjnych.

We wrześniu 1944 roku został wywieziony z grupą kolegów do obozu koncentracyjnego Gross-Rosen, otrzymując nr 63321. Tu najczęściej pracował w kamieniołomach, nosząc kamienie na ramionach. Ta ciężka i wyczerpująca praca spowodowała, że nabawił się przepukliny i został skierowany na rewir. Operował go dr Kosibowicz.

Warunki jakie były na rewirze, zimno, głód, brak lekarstw powodowały że rana nie goiła się, powstawały komplikacje ropne i taki stan utrzymywał się do lutego 1945 roku, kiedy już słychać było huk strzałów armatnich zbliżających się wojsk radzieckich. Przewidując, że Niemcy mogą chorych zamordować w rewirze, postanowił za radą dr Kosibowicza wypisać się z rewiru na blok, mając jeszcze nie całkiem zagojoną ranę. 8 lutego 1945 roku idąc z obozu do stacji kolejowej widział w przydrożnym rowie zamordowanych więźniów. Na stacji kolejowej załadowano ich do wagonów towarowych. Pierwszą noc jechał w wagonie towarowym zamkniętym, rano przesiadł się do węglarki, gdyż w pierwszym wagonie było bardzo ciasno i duszno.

Jechali cztery dni do Nordhausen /komando Dory-Mittelbau/, dokąd przyjechali 12 lutego 1945 roku. Podróż była makabryczna, głód, zimno stały się przyczyną śmierci wielu więźniów. Tu otrzymał numer 117207.

Z Nordhausen został 1 marca wywieziony transportem do Harzungen, gdzie pracował w górach Harz przy drażeniu sztolni, w których Niemcy budowali fabryki dla pocisków V-1 i V-2.

Zbliżał się front zachodni i znowu od 1 kwietnia rozpoczęła

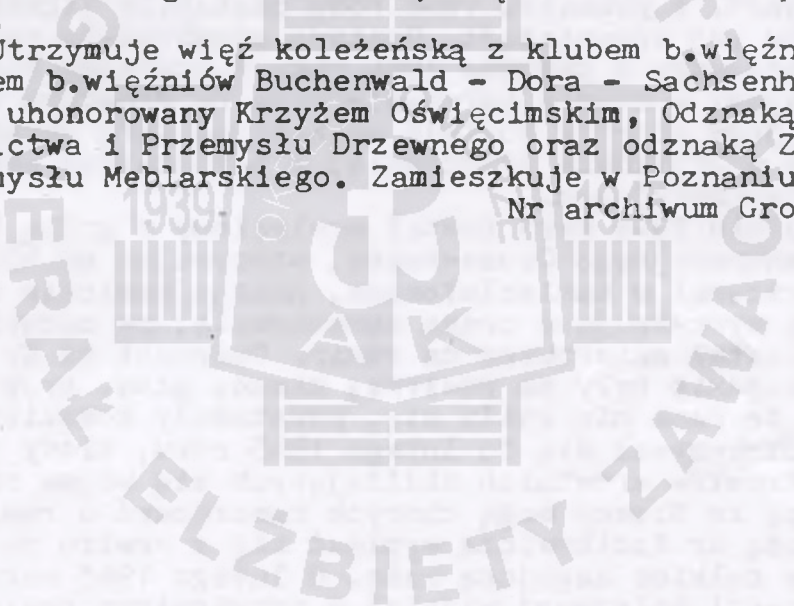
się druga ewakuacja. Tym razem jechali więźniowie 6 dni w wagonach towarowych - węglarkach, otrzymując na drogę pół bochenka chleba. W czasie tej strasznej ewakuacji znowu po drodze z głodu i wyczerpania dużo więźniów zmarło.

Kiedy przyjechali do Bergen-Belsen 10.4.1945 roku, w czasie drogi ze stacji kolejowej do obozu więźniowie rzucali koce, płaszcze, tak byli słabi i wyczerpani, że stanowiły one dla nich zbyt duży ciężar. W Bergen umieszczono ich w koszarach opuszczonych przez Wehrmacht, tam czekali głodni, wyczerpani do ostatnich sił na oswobodzenie przez Aliantów. Przyszedł ten upragniony i oczekiwany dzień wolności, kiedy 15 kwietnia 1945 roku ujrzeli czołgi amerykańskie, jadące drogą obok obozu. Na drugi dzień przybyli Anglicy już do obozu w Bergen, mówiąc te upragnione słowa "Jesteście wolni".

We wrześniu 1945 roku rozpoczął naukę w zorganizowanym polskim gimnazjum w Fallingbostel, w połowie listopada zapisał się na transport do kraju i wrócił w listopadzie 1945 roku do Inowrocławia. Tu zapisał się do Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych, w którym świadectwo dojrzałości otrzymał w 1947 roku. Następnie rozpoczął studia prawa i historię na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, które ukończył w 1952 r. Pracował w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Koszalinie, Gdańsku i Poznaniu, a od 1969 roku w Zjednoczeniu Przemysłu Meblarskiego w Poznaniu, skąd w 1971 roku przeszedł na emeryturę.

Utrzymuje więź koleżeńską z klubem b.więźniów Gross-Rosen i klubem b.więźniów Buchenwald - Dora - Sachsenhausen w Poznaniu. Jest uhonorowany Krzyżem Oświęcimskim, Odznaką Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz odznaką Zasłużony dla Przemysłu Meblarskiego. Zamieszkuje w Poznaniu.

Nr archiwum Gross-Rosen 5.32.1.

Biogram

Nowak Tadeusz /1923 - 1990/; harcerz Szarych Szeregów i członek konspiracyjnej organizacji młodzieżowej "Straż Polska" w Inowrocławiu

Urodzony 10 IX 1923 r. w Inowrocławiu; syn Wojciecha i Stanisławy z d. Gul. Po ukończeniu szkoły powszechnej im. Św. Wojciecha w Inowrocławiu wstąpił do Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu.

W czasie okupacji pracował w warsztacie Szewskim swego ojca przy ul. Chociszewskiego 54 w Inowrocławiu. Pod w/w adresem od 1939 r. był punkt kontaktowy konspiratorów i miejsce gdzie odbywały się odprawy harcerzy i członków organizacji konspiracyjnych. Do Szarych Szeregów został zaprzysiężony w kwietniu 1942 r. przez Bernarda Laskowskiego w jego mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 11 w Inowrocławiu.

Grupa konspiratorów związana ze Stronnictwem Narodowym, m. in. Henrych Tyloch, Edmund Tyloch, Edmund Rządkowski, Teodor Lewandowski, zawiązała młodzieżową organizację "Straż Polska", która obejmowała teren miasta Inowrocławia. Lokalem konspiracyjnym, gdzie spotykali się jej członkowie, było mieszkanie Teodora Lewandowskiego i mieszkanie rodziców Nowaka.

W ramach działalności konspiracyjnej Nowak m. in. prowadził nasłuch radiowy, tajne nauczanie w zakresie szkoły podstawowej oraz kolportaż prasy konspiracyjnej.

Sam szkolił się i prowadził konspiracyjne szkolenie w zakresie wojskowości.

Na początku 1944 r. gestapo trafiło na ślad działalności konspiracyjnej organizacji "Straż Polska" i "Szare Szeregi", w wyniku czego aresztowano 40 osób. Dnia 2 VI 1944 r. został aresztowany i razem z kolegami osadzony w obozie na Błoniach pod Inowrocławiem. We wrześniu 1944 r. Nowak przewieziony do obozu koncentracyjnego Gross - Rosen / nr 63321 /. Dnia 12 lutego 1945 r. w bardzo trudnych warunkach przewieziono go do obozu w Nordhausen, a 1 marca 1945 r. do obozu Harzungen, gdzie pracował w górach Harz przy drążeniu sztolni służących do budowy pocisków V1 i V2.

Ewakuowany z więźniami obozu do Bergen - Belsen doczekał się 14 IV 1945 r. wyzwolenia przez wojska alianckie.

Po powrocie do Inowrocławia w listopadzie 1945 r., ukończył w 1945 r. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, otrzymując świadectwo dojrzałości. W 1951 r. na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, uzyskał stop. mgr prawa, w 1952 r. stop. mgr filozofii. W czasie studiów był inwigilowany przez UB.

I II / 40

- 2 -

Po studiach pracował w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Koszalinie, Gdańsku i Poznaniu. Od 1969 r. pracował w Zjednoczeniu Przemysłu Meblarskiego w Poznaniu, gdzie w 1971 r. przeszedł na emeryturę. Na emeryturze był działaczem "Solidarności", uczestniczył w przedsięwzięciach upamiętniających walkę i męczeństwo narodu polskiego, pomagał rodzinom ubogim.

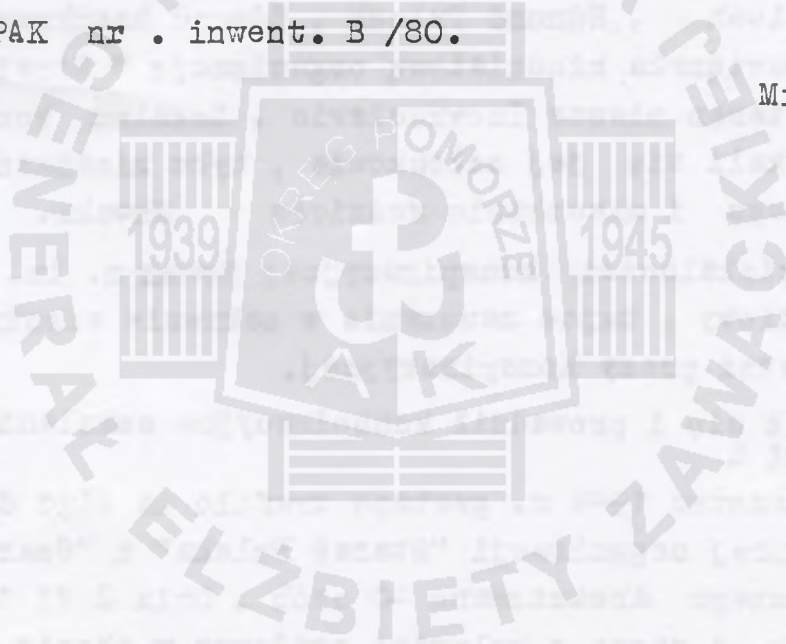
Zmarł 8 V 1990 r. w Poznaniu, pochowany na cmentarzu Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Inowrocławiu.

Odznaczony Krzyżem Oświęcimskim; odznakami resortowymi i honorowymi.

Z małżeństwa zawartego 8 IX 1962 r. z Janą z d. Namysł miał syna Wojciecha ur. 23 XII 1964 r.

AP AK, T.; Nowak T., Nowicki A.; Doo m b e k L. Rejestr
Biblioteka FAPAK nr. inwent. B /80.

Michał Ojczyk

Pamiętnik
1 Skowimil
11/15
biograficzny
konspiracyjny
1939-1945, Toruń
2001, 2, 5

Nowak Tadeusz (1923–1990), harcerz Szarych Szeregów i członek konspiracyjnej organizacji młodzieżowej „Straż Polska” w Inowrocławiu.

Urodzony 10 IX 1923 r. w Inowrocławiu; syn rolnika Wojciecha i Stanisławy z d. Gul. Po ukończeniu Szkoły Powszechnej im. św. Wojciecha w Inowrocławiu wstąpił do Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w tym mieście.

W czasie okupacji pracował w warsztacie szewskim swego ojca przy ul. Chociszewskiego 54 w Inowrocławiu. Pod ww. adresem od 1939 r. był punkt kontaktowy konspiratorów i miejsce odpraw harcerzy i członków organizacji konspiracyjnych. Do Sz.Sz. został zaprzysiężony w kwietniu 1942 r. przez Bernarda Laskowskiego

w jego mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 11.

Grupa konspiratorów związana ze Stronnictwem Narodowym m.in.: Henryk Tyloch, Edmund Tyloch, Edmund Rządkowski, T. Lewandowski zawiązała młodzieżową organizację „Straż Polska”, która obejmowała teren miasta Inowrocławia. Lokalem konspiracyjnym, gdzie spotykali się jej członkowie, było

mieszkanie Teodora Lewandowskiego i mieszkanie rodziców Nowaka. W ramach działalności konspiracyjnej T. Nowak prowadził m.in. nasłuch radiowy, tajne nauczanie w zakresie szkoły podstawowej oraz kolportaż prasy konspiracyjnej. Sam szkolił się i prowadził konspiracyjne szkolenie w zakresie wojskowości.

Na początku 1944 r. gestapo trafiło na ślad działalności konspiracyjnej organizacji „Straż Polska” i „Sz. Sz.”, w wyniku czego aresztowano 40 osób. Dnia 2 VI 1944 r. T. Nowak został aresztowany i razem z kolegami osadzony w obozie na Błoniach pod Inowrocławiem. We wrześniu 1944 r. przewieziony do obozu koncentracyjnego Gross-Rosen (nr oboz. 63 321). Dn. 12 II 1945 r. w bardzo trudnych warunkach przewieziono go do obozu w Nordhausen, a 1 III 1945 r. do obozu Harzungen, gdzie pracował w górach Harz przy drażeniu sztolni służących do budowy pocisków V1 i V2. Ewakuowany z więźniami obozu do Bergen-Belsen doczekał się 14 IV 1945 r. wyzwolenia przez wojska alianckie.

Po powrocie do Inowrocławia w listopadzie 1945 r. ukończył w tym samym roku Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, otrzymując świadectwo dojrzałości. W 1951 r. na UMK w Toruniu uzyskał tytuł mgr. prawa, w 1952 r. mgr. filozofii. W czasie studiów był inwigilowany przez UBP. Po studiach pracował w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Koszalinie, Gdańsku i Poznaniu. Od 1969 r. pracował w Zjednoczeniu Przemysłu Meblarskiego w Poznaniu, gdzie w 1971 r. przeszedł na emeryturę. Na emeryturze był działaczem „Solidarności”, uczestniczył w przedsięwzięciach upamiętniających walkę i męczeństwo narodu polskiego, pomagał rodzinom ubogim.

Zmarł 8 V 1990 r. w Poznaniu, pochowany na cmentarzu Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Inowrocławiu.

Z małżeństwa zawartego 8 IX 1962 r. z Janą z d. Namysł miał syna Wojciecha ur. 23 XII 1964 r.

Odnznaczony Krzyżem Oświęcimskim, odznakami resortowymi i honorowymi.

APAK, T.: Nowak T., Nowicki A.; Dombek L., Rejestr..., opr. B/80.

Michał Ojczyk

III / 3. Materiały dotyczące dupacji: Nowak Tadeusz

1. Organizacyjny schemat inowrocławskich Szarych Szerepów opr. przez S. Dombka i Alojzego Nowickiego, Wrocław. k. 3 s. 1-3

2. Wykaz członków Szarych Szerepów grupy inowrocławskiej działającej w latach 1940 do połowy 1945, Wrocław. listy sporządzonej przez Alojzego Nowickiego k. 3 s. 4-6

3 X 11/13/3

ORGANIZACYJNY SCHEMAT
INOWROCŁAWSKICH
SZARYCH SZEREGÓW

OPRACOWANY

PRZEZ prof. Lś DOMBKA I hm AL. NOWICKIEGO
NA PODSTAWIE BADAN DZIAŁALNOŚCI SZARYCH
SZEREGÓW W INOWROCŁAWIU JAKO ZAŁĄCZNIK

DO WYDAWNICTWA PT. / roboczym /

" KONSPIRACYJNE ORGANIZACJE WOJSKOWE W
INOWROCŁAWIU I NA TERENIE KUJAW ZACH.

w latach 1939 - 1945

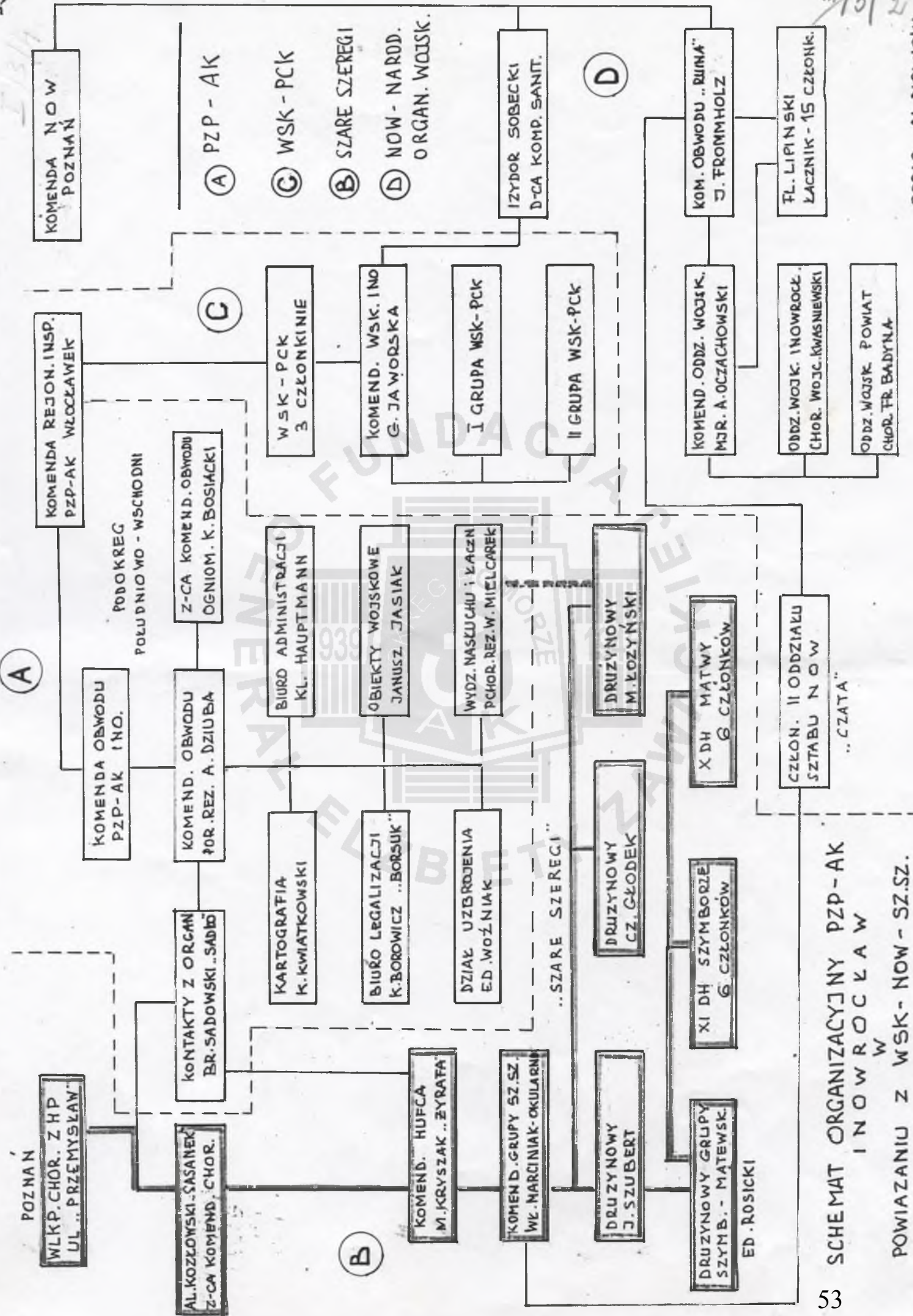
w opracowaniu

prof. Lucjana Dombka i hm Alojzego Nowickiego

Dot: T. Nowak (9) w skłonie
wspierająca dokumenty do przekazywania do Archiwum AK
w Tomaszowie wraz z fotografią

28

11/3/2

SCHEMAT ORGANIZACYJNY PZP-AK
 I NOWOROCKA W
 POWIĄZANIU Z WSK - NOWO - SZ. SZ.
 STAN 1943r.

OPRAC. AL. NOWICKI
 STARE SZEREGI

Wpłynęło dnia

14.09.92 11/3/4

L.dz.

921 912/1192

Wykaz członków Szarych Szeregów grupy inowrocławskiej działającej w latach 1940 do połowy 1945.

Niżej wymienieni członkowie rekrutowali się z następujących drużyn Hufca Inowrocław:

- I Drużyna im. ks. Józefa Poniatowskiego /pozaszkolna/
- II " im. Władysława Jagiełły - gimnazjum im. J. Kasprowicza w Inowrocławiu
- III " im. Stanisława Żółkiewskiego - Szkoła Wydziałowa
- IV Drużyna Żeglarska im. Władysława IV

Wyroki śmierci wykonane w Żabikowie 24.09.44 roku po 3 mies. śledztwie w obozie na Błoniach /Inowrocław/:

- 1. Marciniak Władysław z-ca komend.
- 2. Głodek Czesław drużynowy
- 3. Żożyński Maksymilian "

Zginęli w obozach koncentracyjnych Mauthausen, Gross-Rosen i innych lub podczas ewakuacji tych obozów:

- 4. Figiel Edmund Inowrocław-Błonie
- 5. Grobelski Roman Gross-Rosen
- 6. Kozłowicz Czesław Mauthausen
- 7. Link Jan "
- 8. Marcinkowski Stefan "
- 9. Matuszkiewicz Zbigniew "
- 10. Matyla Bogdan "
- 11. Wadzyński Kazimierz Dora - Nordhausen
- 12. Wiliński Feliks Flossenbug

Zmarli po wyzwoleniu /choroby poobozowe/

- 13. Glubiak Marian
- 14. Kwiatkowski Czesław
- 15. Iaskowski Bernard
- 16. Mazur Marian
- 17. Oczachowski Leszek
- 18. Szczepański Leon
- 19. Szubert Józef
- 20. Szyk Bernard
- 21. Walczak Tadeusz

Mieszkają poza granicami Polski

- 1P 22. Kornaszewski Janusz
- 1P 23. Krzewina Leon
- 1P 24. Lipiński Florian
- 1P 25. Przyjemski Włodzimierz

Mieszkają poza Inowrocławiem (br. = brak w liście adresowym)

- 1P br 26. Adamczak Bogdan Stargard Szczeciński
- 1P br 27. Bednarek Leon Bydgoszcz
- 1P br 28. Bureta Alojzy Gdańsk
- 1P br 29. Dominiczak Henryk Szczecin
- 1P br 30. Nowak Iech Wrocław
- 1P br 31. Nowak Tadeusz *Zumar* Poznań - *jest w liście*
- 1P br 32. Tonn Czesław "
- 1P br 33. Wiśniewski Edmund Łódź

Mieszkają w Inowrocławiu

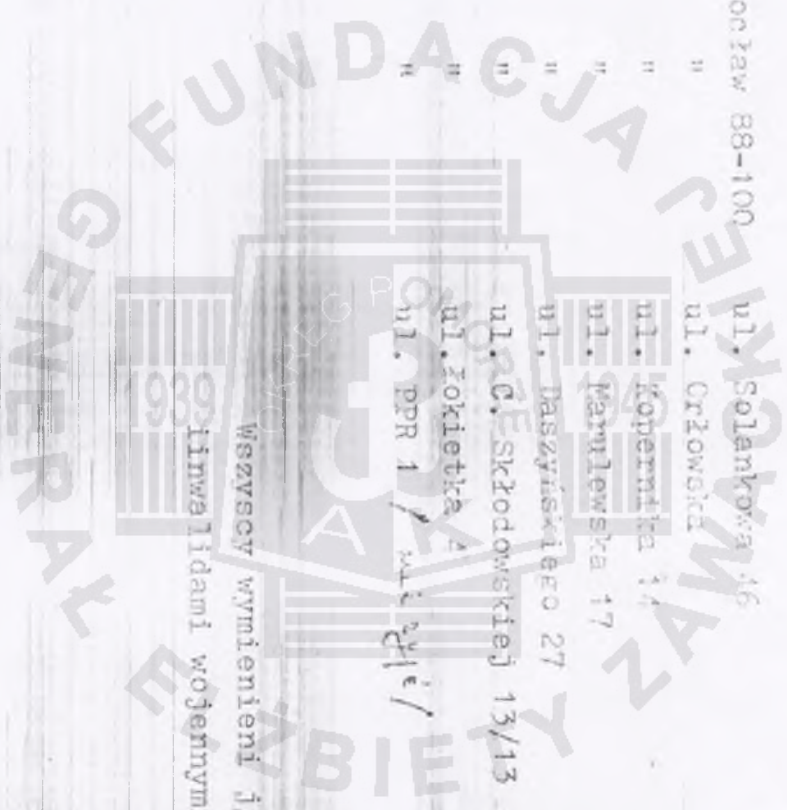
- 1P br 34. Chruszczyński Henryk
- 1P br 35. Dziennik Sylwester
- 1P br 36. Jankowski Alojzy *Zumar*
- 1P br 37. Kośnikowski Bogdan
- 1P br 38. Kuszel Bronisław
- 1P br 39. Nowicki Alojzy
- 1P br 40. Piotrowski Kazimierz
- 1P br 41. Zamecki Stanisław + *Zumar*

zob. T. osobowa N: 521/1157 Pom.
Alojzy Nowicki (Inowrocław)

III 13/6

Adresy b. członków "Szarych Szeregów"
mieszkających obecnie w Inowrocławiu

- 1. Chruszczyński Henryk Inowrocław 88-100 ul. Solankowa 16
- 2. Dziennik Sylwester " ul. Orłowska
- 3. Jankowski Alojzy " ul. Kopernika 14
- 4. Kośnikowski Bogdan " ul. Marylewska 17
- 5. Kuszel Bronisław " ul. Daszyńskiego 27
- 6. Nowicki Alojzy " ul. C. Skłodowskiej 13/13
- 7. Piotrowski Kazimierz " ul. Żokietka
- 8. Zamecki Stanisław " ul. PPR 1 / ul. Żokietka

Wszyscy wymienieni j/w są członkami ZBOWID
Inwalidami wojennymi II-giej i III-ciej grupy

IV/K O R E S P O N D E N C J A bieżąca - Nowak Tadeusz

- 1.- List Tadeusza Nowaka do P. Prof. E. Zawackiej z 2 III 1991
str 1-2 , k-1.
- 2.- List Haliny Nowak do FAPAK z dnia 1.12.1997 r.
str 3 , k-1
- 3.- List F A P A K do Haliny ^{Nowak} z dnia 17 VII 2001
str ~~4~~ ⁴ , k-1 *pomyłka*
- 4.- List F A P A K do Franciszka Nowak z dnia 17 VII 2001
str ~~5~~ ⁴ , k-1
- 5.- List F A P A K do Jany Nowak z dnia 30 VII 2001
str ~~5~~ ⁵ k-1.
- 6.- List Jany Nowak do FAPAK z dnia -data wpływu 9. VIII 2001
str 76, k -1.
- 7.- List FAPAK do Jany Nowak z dnia 13 VIII 2001
str. ~~8~~ ⁷ , k -1.
- 8.- biogram J. Nowaka z moniesionym
wzrostem Jany Nowak k. 2 s. 8-9
- 9.- Pismo Franciszka Nowaka z
15.10.2001 w sprawie osiadłości a
G. Tyloch, mlp. omg. k. 1 s. 10
- 10-11. Pisma Fundacji do Jany Nowakowej
i Franciszka Nowaka z 22.03.2002,
mpis kop. k. 2 s. 11-12

Tadeusz Nowak „Onufry”

Słupsk, dnia 2 marca 1991r.
ul. Filmowa 6/22

do Kap. Nowak Jan
mel 255

L 139/17/91

23-03-91 wyptano
binkety 14/1/1

Szanowna Pani docent !
=====

Jest faktem, że długi czas nie dawałem znaku życia. Również faktem jest, że od ostatniego mego listu z dnia 06.02.90r, a głównie z 15.01.90r upłynął rok. Sam wstydzę się, że niepoważnie postąpiłem ale rok 1990 był bardzo pracowity dla uzupełnienia emerytury, która jak na razie w stosunku do wypracowanej średniej krajowej jest wielką nie dopłatą. Końcówka roku /cały listopad/ rozkleiła mnie chorobą. Skutki dalsze 4 tygodniowego bezruchu to kłopoty z tętnicami nóg. Bywają dni, że mam trudności w przebyciu 100 do 150 m, są to odległości dokuczliwe i w związku z tym nie ryzykuję większych eskapad.

W ostatnim liście prosi Pani o nie zrywaniu kontaktu z Klubem

Proszę nie sądzić, że milczenie moje jest zerwaniem. Mimo obszernych zajęć zmniejszonej sprawności, staram się szukania "gryfiaków" jeszcze żyjących mogących jeszcze przyczynić się do poszerzenia historii działalności okupacyjnej.

Od ZBoWiD'u ociałem się po ostatnim walnym zebraniu, gdzie po 8 latach przewodniczenia Komisji Odznaczeń, wybrany zostałem Przewodniczącym Kom. Rew. Po postawieniu penych statutowych warunków, gdy Zarząd uznał za stosowne je zignorować, zrezygnowałem z dalszej współpracy. Zgodnie z wszelkimi moralnymi i etycznymi zasadami Zarząd po kongresie ZBoWiD powinien podać się do dymisji dla powołania nowych Władz ZKRPiBHP.

Ostatecznie akces swój złożyłem do tut. „Solidarności Kombatantów Polskich" lecz już bez angażowania się do jakiegokolwiek merytorycznej działalności.

Będąc jednak w kontakcie z Zarządem "SKP" czynię próby wyłowywania jak wspomniałem kombatantów "Gryfa Pomorskiego" AK, BCH i tp. działających na terenie Pomorza.

Do chwili obecnej wychwyciłem pięciu kombatantów z którymi wchodzę w kontakt a mianowicie:

- 1/ Stanisław Sułkowski 76-200 Słupsk ul. Z. Augusta 76/86
tel. 334-94
- 2/ Benadykt Barenowski 76-200 Słupsk ul. Michałowskiego 1/48
- 3/ Józef Dawidowski 76-200 Słupsk ul. W. Polskiego 19/2 tel. 243-14
- 4/ Paweł Pater 76-251 Kobylnica słupska ul. Wodna 13
tel. 290-04
- 5/ Edward Sułkowski Chojnice ul. Młodzieżowa 23/26

Będąc w bliższym kontakcie z tą piątką, mam nadzieję drogą łańcuskową wyłović większą ilość jeszcze żyjących działaczy okupacyjnych.

Po rozmowie jaką przeprowadziłem z niektórymi dochodzę do wniosku, że do każdego należy podchodzić indywidualnie i każdego z osobna wprowadzić w zagadnienie zależnie od stopnia inteligencji określając banalnie bez ujmowania im ich ambicji.

W związku z tym chciałbym prosić o wyrażenie zgody na załatwienie tych spraw korespondencyjnie. Będzie to połączone z drobnymi kosztami /portoria/, które prosiłbym zaliczyć je na mój skromny wkład do fundacji.

IV/1/2

Teraz pragnę się podzielić sprawami ostatnich dni.

17.02.br nagle otrzymałem telefon od pana Ciechanowskiego Konrada zam. w Gdańsku Brzeźnie kod. 80-506 ul. Dworska 29/25. Z kilku minutowej rozmowy wywnioskowałem, że ten pan był w kontakcie z p. Alojzym Bednarskim Toruń ul. Kościuszki 90/1b. Trudno mi powiedzieć czy p. Ciechanowski jest byłym mieszkańcem Torunia czy też przypadek skojarzył pp. C. z B., po prostu zaskoczony telefonem sam przegapiłem pytania.

W tej krótkiej rozmowie p. Ciechanowski poinformował mnie, że na terenie bydgoskich księgarni była książka Włodzimierza Jastrzębskiego „W dalekim obcym kraju”. Z treści tej książki wynika, że znaleziony został ślad aresztowanych w dniu 17.01.1945r i wywiezionych 22.01.45 do Bydgoszczy o czym ja wspominam w liście swoim z 15.01.1990r jak i w relacji o Ojcu. Dalej podobno w tej książce ustalono, że grupa o której mówię przetrzymywana była w tamtym okresie w obozie w Ciechanowie, aż ostatecznie dotarła do Czelabińska. Bliższych danych nie znam lecz ze swej strony będę starał się informację tą rozszerzyć i przekazać do Klubu. A może tą sprawą uda się zainteresować sam Klub.

W liście z dnia 16.03.90r. Szanowna Pani pisze, że natrafiono na ślad „Krzysia” majora Łukowicza. Gdybym był pewny, że major jeszcze żyje z przyjemnością nawiązałbym kontakt. A może jeszcze coś udałoby się ustalić z tego okresu /1940-1941/ a nawet 1945 lub 1946.

Kończąc pragnę jeszcze raz przeprosić za tak długie milczenie, postaram zrehabilitować się zdobyciem relacji dalszych.

Łączę gorące pozdrowienia!

Brat, Franciszek - nap. relacje

Pytel p. Mari.

W/1/13
Stupsk 1. 12. 1997 r.

Wpłynęło dnia 3. 12. 97

L.dz. 127310192

ks. Janowi Państwu!

Już po raz drugi dowoszę, że mój
św. fam. mój Tadeusz Nowak prawie
dwa lata nie żyje niestety.

Żałuję za życiem a szczególnie
życiem również wszelkiej pomysłowości

Halina Nowak

↓ nie dotrzeć [o m. zwrot]

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że
w dniu 15 stycznia 1996 roku zmarł
po długich cierpieniach nasz Ukochany
Mąż, Ojciec, Teść i Dziadziuś

ŚP.
Tadeusz Nowak

Pogrzeb odbędzie się dnia 17 stycznia br.
o godz. 13 na Starym Cmentarzu w Stupsku.
Pograżona w smutku
Rodzina

G-134

Nie dotrzeć [o m. zwrot]

Wdowa
Halina
Nowak

- Jan Tomi

IV/1/4

2651/REDŚSŁŚNR 5/2002

L. dz.

Toruń dnia 17 VII 2001

Szanowny Panie
Franciszek Nowak
ul. C. Skłodowskiej
88 -100 Inowrocław

Szanowny Panie

Nasza Fundacja w 5-tym tomie Słownika Biograficznego
planuje zamieścić biogram Tadeusza Nowaka .

Wobec powyższego proszę o uzupełnienie brakujących danych
osobowych o następujące informacje :

- datę ślubu
- imię i nazwisko panięskie żony
- imiona dzieci ich daty urodzenia oraz wykształcenie
- miejscowość w której zmarł śp. Tadeusz Nowak
- miejsce pochówku / nekrolog nie jest zgodny z relacją/

Proszę o przesłanie oryginałów lub kserokopi zdjęć
z lat 1939-1956 , świadectw , dyplomów , legitymacji i t p
dokumentów z podaniem odznaczeń i kiedy je otrzymał .

W oczekiwaniu na wiadomość
pozostaję z wyrazami szacunku
i poważania .

.....
Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

IV/1115

Toruń dnia 30 VII 2001

L. dz. 2721 POM/2001
dz.

Szanowna Pani
Jana Nowak
Osiedle Przyjaźni
61 -687 Poznań

Szanowna Pani

Nasza Fundacja w 5-tym tomie Słownika Biograficznego planuje zamieścić biogram Tadeusza Nowaka, syna Wojciecha i Stanisławy.

Proszę o uzupełnienie brakujących danych osobowych o następujące informacje:

- datę ślubu
- imiona i nazwisko panięskie żony oraz aktualny nr telefonu
- imiona dzieci, daty ich urodzenia oraz wykształcenie i aktualny adres
- miejscowość w której zmarł T. Nowak, datę śmierci i miejsce pochówku.

Proszę o przesłanie pamiątek po śp. Tadeuszu Nowaku jak zdjęcia z lat 1939-1956, świadectwa szkolne, dyplomy, Legitymacje odznaczeń i tp. dokumenty - mogą być kserokopie.

Pilnie oczekuję na wiadomość, pozostaję z wyrazami szacunku i poważania, życzę zdrowia.

.....
Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 55-22-186
87-100 TORUŃ

IV/1/7

2843 POM 2001
L. dz.....

Toruń dnia 13 VIII 2001

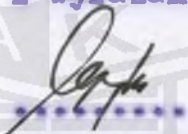
Szanowna Pani
Jana Nowakowa
Os. Przyjaźni
61 -637 Poznań

Szanowna Pani

Dziękuję za list i przesłane załączniki oraz informacje na podstawie których mogłem napisać biogram śp. T. Nowaka.

Załączam treść tego biogramu, proszę o opinię i przesłanie jednego egzempl. z uwagami na adres Fundacji.

W oczekiwaniu na wiadomość od Pani życzę zdrowia i pozostaję z wyrazami szacunku i poważania.

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

24 08 2001
2880/A.Powr/

W/1/18

Biogram

Nowak Tadeusz /1923 - 1990/; harcerz Szarych Szeregów i członek konspiracyjnej organizacji młodzieżowej "Straż Polska" w Inowrocławiu

Urodzony 10 IX 1923 r. w Inowrocławiu; syn Wojciecha i Stanisława z d. Gul. Po ukończeniu szkoły powszechnej im. Św. Wojciecha w Inowrocławiu wstąpił do Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu.

W czasie okupacji pracował w warsztacie szewskim swego ojca przy ul. Chociszewskiego 54 w Inowrocławiu. Pod w/w adresem od 1939 r. był punkt kontaktowy konspiratorów i miejsce gdzie odbywały się odprawy harcerzy i członków organizacji konspiracyjnych. Do Szarych Szeregów został zaprzysiężony w kwietniu 1942 r. przez Bernarda Laskowskiego w jego mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 11 w Inowrocławiu.

Grupa konspiratorów związana ze Stronnictwem Narodowym, ~~jak jego brat Henryk Nowak~~, Edmund Tyloch, Edmund Rządkowski, Teodor Lewandowski, zawiązała młodzieżową organizację "Straż Polska", która obejmowała teren miasta Inowrocławia. Lokalem konspiracyjnym, gdzie spotykali się jej członkowie, było mieszkanie Teodora Lewandowskiego i mieszkanie rodziców T. Nowaka.

W ramach działalności konspiracyjnej, Nowak m. in. prowadził nasłuch radiowy, tajne nauczanie w zakresie szkoły podstawowej oraz kolportaż prasy konspiracyjnej. xx)

Na początku 1944 r. gestapo trafiło na ślad działalności konspiracyjnej organizacji "Straż Polska" i "Szare Szeregi", w wyniku czego aresztowano 40 osób. Dnia 2 VI 1944 r. został aresztowany i razem z kolegami osadzony w obozie na Błoniach pod Inowrocławiem. We wrześniu 1944 r. Nowak przewieziony do obozu koncentracyjnego Gross - Rosen / nr 63321 /. Dnia 12 lutego 1945 r. w bardzo trudnych warunkach przewieziono go do obozu w Nordhausen, a 1 marca 1945 r. do obozu Harzungen, gdzie pracował w górach Harz przy drażeniu sztolni służących do budowy pocisków V1 i V2.

Ewakuowany z więźniami obozu do Bergen - Belsen doczekał się 14 IV 1945 r. wyzwolenia przez wojska alianckie.

Po powrocie do Inowrocławia w listopadzie 1945 r., ukończył w 1945 r. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, otrzymując świadectwo dojrzałości. W 1951 r. na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, uzyskał stop. mgr prawa, w 1952 r. stop. mgr filozofii. w zakresie historii (ukonczył dwa wydziały U.M.K.)

x) jego brat Henryk Tyloch

Veste

xx) w ramach organizacji członkowie Veste s byli szkoleni i samimz ukolile 10

zakresie wojskowym / bialowa broń, republika itp /
*) kilka dni po operacji przepukliny z otwartą raną na napamach w płaskach

IV/1/9

- 2 -

Po studiach pracował w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Koszalinie, Gdańsku i Poznaniu. Od 1969 r. pracował w Zjednoczeniu Przemysłu Meblarskiego w Poznaniu, gdzie w 1971 r. przeszedł na emeryturę. ~~xxxxx~~)

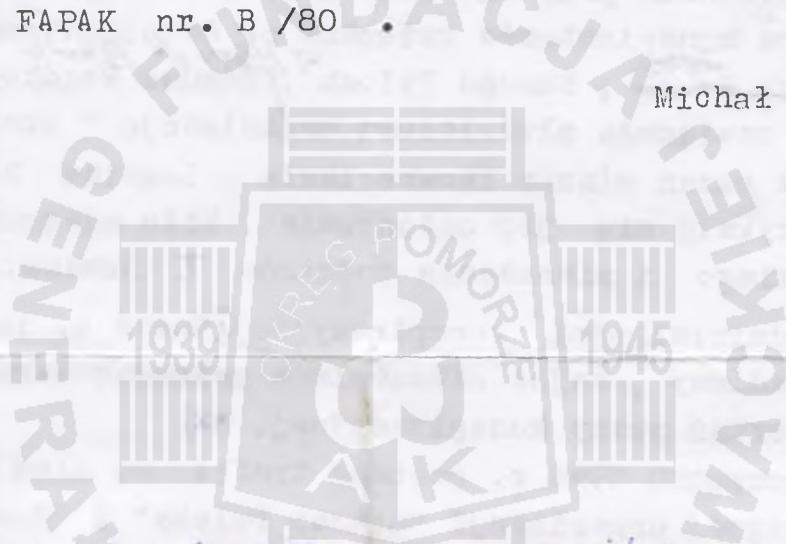
Zmarł 8 V 1990 r. w Poznaniu, pochowany na cmentarzu Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Inowrocławiu.

Odnaczony Krzyżem Oświęcimskim; odznakami resortowymi i honorowymi.

Z małżeństwa zawartego 8 IX 1962 r. z Janą z d. Namysł miał syna Wojciecha ur. 23 XII 1964 r.

AP AK, T.; Nowak T., Nowicki A.; D o m b e k L. Rejestr.....
Biblioteka FAPAK nr. B /80

Michał Ojczyk

~~xxxxx~~) W czasie studiów był intensywnie śledzony przez U.B. w Toruniu jako osoba z nieprzychylną opinią o socjalistycznym. Nawet do najwyższego pokłonu na ul. Kłanowicza w Toruniu skierocono jako współmieszkanca w domu liceum jako informatora U.B. /~~zmarł~~ T. Nowak zmarł notatnik z dokładnymi obserwacjami o sobie)

~~xxxxx~~) w Poznaniu był zaangażowany w działalność charytatywną przy Kościele parafialnym. Pomagał rodzinom ubogim i rodzinom b. biednym. Przyniósł im w dużym stopniu do budowy kryzysu na terenie b. obrotu hntl. w Siemkowie pod Poznaniem.

~~W~~ Zgromadził drugim wysiłkiem materiały źródłowe do publikacji biograficznej Innowrocławia t II - okres okupacji. W Należał do Środowiska Młodzieżowego (Czł. Tow. Kult. Innowrocławskie)
Dokładne uzupełnienia są wstępne i do sprawdzenia w piśmie nr. 65

Wpłynęło dnia 18.10
Licz. 3429 POM 1001
D.L.

Smoleńsk 15.X 2001

10/11/10

Szanowny Panie!

Przepraszam za opóźnienie, ale udało mi się uzyskać pierwsze orzeczenie kol E Tytcho w sprawie działalności gospodarczej mego brata Tadka. W załączeniu przesyłam oryginalne orzeczenie

Łaura Poraborska

Grzegorz Nowak

ul. Sienkiewicza 7

88-100 Smoleńsk

tel. 052/ 3574671

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 85-22-100
87-100 TORUŃ

W/M/M

Toruń dnia 27 III 2002 r.

L. dz. 980 Pam
.....

Szanowni Państwo

Jana Nowakowa

Wojciech Nowak

ul. Os. Przyjaźni

61 - 687 Poznań

Szanowni Państwo

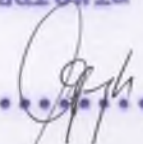
W załączeniu przesyłam Biuletyn Fundacji, w którym przedstawiona jest nasza ubiegłoroczna działalność, natomiast nasza tegoroczna sytuacja finansowa podobnie jak w wielu instytucjach społecznych, jest tragiczna.

Dlatego też osmielam się zwrócić do Państwa o pomoc finansową dla naszej Fundacji. W zamian oferujemy nasze wydawnictwa.

I tak np. w opublikowanej 5 części Słownika Biograficznego Konspiracji Pomorskiej jest biogram Tadeusza Nowaka.

Jeżeli Państwo są zainteresowani nabyciem tej publikacji informuję, iż koszt książki łącznie z przesyłką wynosi 25 zł / można je przesłać na nasze konto/.

W oczekiwaniu na życzliwe przyjęcie
naszej propozycji o pomoc życzę
zdrowia z poważaniem

.....

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 55-22-186
87-100 TORUŃ

TV/11/12

949 Pom od
L. dz.....

Toruń dnia 27 III 2002 r .

Szanowny Pan
Franciszek Nowak
ul. Curie Skłodowskiej
88 -100 Inowrocław

Szanowny Panie

W załączeniu przesyłam Biuletyn Fundacji , w którym przedstawiona jest nasza ubiegłoroczna działalność , natomiast nasza tegoroczna sytuacja finansowa podobnie jak wielu instytucjach społecznych jest tragiczna .

Dlatego też ośmielam się zwrócić do Pana o pomoc finansową dla naszej fundacji . W zamian oferujemy nasze wydawnictwa .

I tak np. w opublikowanej 5 części Słownika Biograficznego Konspiracji Pomorskiej jest biogram śp. Tadeusza Nowaka.

Jeżeli Pan jest zainteresowany nabyciem tej publikacji informuję, iż koszt książki łącznie z przesyłką wynosi 25 zł / można je przesłać na nasze konto /.

W oczekiwaniu na życzliwe przyjęcie naszej propozycji o pomoc , życzę zdrowia z poważaniem .

.....

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

T.M.: 783/14 63 Pom.

Imo Wrocław

Nowak Tadeusz

Wzrosty informacyjne

k. 5

Murowtaw
Szer Szer

Marek Tadeusz męz prawe
nr. 1921? w Murowtawin

w czasie okupacji w Murowtawin w
rodzinie

przebieg do Szer Szer
awentury & wiosna 1944r
wraz z 50-ciu osobami

przebieg w obazie do Konice Wajny

Obecnie Poruch

przebieg nad opracowaniem Szer Szer w Mu-
rowtawin

Kolpe Skoly p. J. Sadonkiy - Kurch

Универсал
Sz. Sz. 4

Универсал II Ташкент

Белия В. дашаустиго. До Sz. Sz. vstypit v IV 1942.
Arrest. 2. VIII 1944. Oboz: Pokoni, Gross-Rosen, Dora-Mittel-
bau - komando Nordhausen i Herungen. Skaneni stud-
die pravine i historije. Delno anke materijal o anke
konspiracijama v Inozemstvu. Oboz: n. p. 335
Lecim Dambek marisk

zivot: Dambek, Rejstr

FAP AK B/80 1994

Prtr.

fnowrocian . 5
Szare Szeregi

Nowak Tadeusz

ur. 10.09. 1923 m fnowrocian, syn najcięższe
od matki 1942, do ostatek 1944 był członkiem
Szarych Szeregów m fnowrocian m grupie
m obywatela Marciniaka.

Celem organizacji był przygotowanie młodzieży
do zbrojnego wystąpienia przeciw Niemcom,
zbieranie materiałów myśliwskiego oraz
prace samolotowe.

oswobod. sąwale, ~~Moneta~~ przepzale, z 26.08.1976

zob. T.: Nowicki Alojzy - A-521/1157

(jest też m mylowie członkiem Szarych Szeregów
m fnowrocian; - tamże)
zmart?

KP/XII.92

Nowak Jacek

